

3 LEI
Exemplarul

Redacția și Administrația:
ARAD, Str. Românului No. 6.
Telefon 156.

ORGAN POLITIC ȘI DE INFORMAȚIUNI
Apare Joia și Duminică

ABONAMENTE:
Un an, lei 400.— șase luni, lei 250.— trei luni, lei 150.—
Pentru autorități și întreprinderi particulare 1000 lei anual, — șase luni, lei 600.—

3 LEI
Exemplarul

Cei trei pumni

Arad, 25 August

Dintre țările Europei nici-una nu este mai aleasă de nemijlocite primejdii ca România.

Cei trei pumni încheiați la vest, sud și est, s'au staționat ca spectri la hotarele noastre și s'ar putea spune, că amenințarea lor perpetua alinază mai sigur decât orice acorduri de ordin politic internațional realitatea imutabilă a acestor hotare.

E în ordinea paradoxală a nemezei, ca ceiace s'a stabilit mai echilibrat și mai echitabil sub raportul regurilor etnice după război, să inspire cugetări politice contemporane, atât de rascolite astăzi, controversate cele mai multiple.

Dacă, însă, amenințările neconținute la cele trei frontiere ale noastre, sunt proprii, — nu vom tăgădui, — să imprimăm în sufletul neamului neliniștea, nu este mai puțin adevărat, că ele constituie un neadormit impuls de reculegere a energiilor noastre și de activare intensă a instinctului nostru de viață.

Și cu cât mobilul care crispează fața celor trei dușmani neogoiți ai noștri este mai puțin justificat, cu atât vom simți cum sporește, în proporție dinamică, forța etică a contopirii noastre într-o unitate etnică indestructibilă.

În consecință, oridecâteori pantera maghiară se va mai impacienta trimițându-ne peste graniță svonul străniului svăcnirilor ei ancestrale; oridecâteori demonii distrugerii ordinii umane, cuibăriți azi în trupul bolnavei Rusii, vor furia explozibilele lor la temelia vetrei noastre strămoșești — și oridecâteori hangerile încrustate ale vecinilor noștri dela sud se vor implanta în centura bronzată a fruntarilor noastre din

ARADUL

de EGUMENUL SERAFIM

Atribuțiile acestor demnitari erau atât militare cât și civile, ei îndeplinind și funcții judecătorești. Cetea era străjuită de soldații numiți iobagi (iobagiones castr.) Populația satelor pe lângă puțini proprietari de pământ o forma muncitorimea liberă și iobagi fără nici un drept supuși domnului de pământ sau Capitului, cărora erau datori an de an să le plătească o serie de dări. Birurile nu erau fixate, ele trebuiau plătite totdeauna când erau cerute și în măsura în care erau fixate de domnul de pământ sau de conducătorii capitului, fie în bani fie în natură. Pe lângă birurile cerute la anumite perioade de timp, populația mai făcea o mulțime de alte servicii capitului sau nobilului, după cum erau trebuințele acestora. Capitlul își administra singur toate moșiile alegându-și din sânul lui an de an un decan, căruia îi era încredințată grija tuturor averilor precum și încasarea dărilor. Decanul apăra și reprezenta Capitlul în fața legii, îngrija de iobagi și îi îndeplinea la timp obligațiile impuse, și veghea să nu se facă vre-o

încercare de răscăla a elementelor nemulțumite de pe domeniile Capitlului.

Ungaria sub domnia regelui Béla al IV-lea e bătută de năvala tătarilor cari pe la 1241 pătrund prin Carpați sub conducerea chanului Kadanin în Ardeal în șesul Tisei. Hoardele mongolice crescute în stepe cu ierburii înalte, prin apropierea pustiiilor acoperite cu nisip, asediara Oradea-Mare, apoi pe caii lor juți se scoboră spre sud, spre Arad prădând și jefuind satele românești întâlnite în cale, rămânând aparate de urgență lor, înțutul de dealuri a Județului și Valea Mureșului. Cnezii satelor supuse stăpânirii tatara datori cu ascultare față de năvălitori, erau adunați cu toții în câte o localitate la anumite zile unde li-se comunicau poruncile chanului cerându-li-se contribuții în natură ori în bani, pe cari erau datori să le achite în cel mai scurt timp. Oștile chanului ajung la cetatea de pământ a Aradului, slab înțară cu apărători puțini, cari nu pot opune o rezistență îndelungată ceiace i-a făcut să se pre-

din noi, în vălmășagul experiențelor zilnice, că roadele „Alba-Iuliei“ tot întârzie să se producă în Ardeal... ?!

Este atât de mult de făcut încă, până să putem spune, că unirea neamului a fost nu numai cucerită, dar și întemeiată.

Cei trei pumni ai urilor dela graniță să fie pentru sentimentele noastre de datorie, în fiecare ceas ce trece, trei resorturi vivifiante ale veșnicei trezvi. Scaevola

Însemnări de-o zi

Experimentări agrare

Regimul fascist italian care a introdus energia sfidătoare de obstacole pe toate terenurile de activitate, a avut și are o permanentă și deosebită grijă pentru problemele agrare.

Am scris, nu de mult, în aceste coloane despre echipele volante de propagandă agricolă, înfățișate de guvernul fascist, și despre roadele pe cari începe să le dea această sănătoasă propagandă.

Problema agrară e acolo mereu la ordinea zilei. Experimentări peste experimentări se fac în căutarea unor soluții practice pentru un maximum de producție.

Zilele trecute s'a întrunit la Roma comisia tehnică a agriculturii pentru a studia problema experimentării agrare. Președintele comisiei a făcut o amplă expunere cu caracter introductiv. După ce a trecut în revistă condițiile de experimentare din Italia înainte de întronarea regimului fascist, a examinat totalitatea sumelor alocate pentru funcționarea institutelor experimentale, precum și activitatea și bilanțurile unora din aceste institut, încheind cu afirmația că experimentările cei mai norocoși ai Italiei au fost aceia cari au avut la îndemână mijloace mai mari.

După ce a făcut o comparație între sumele cheltuite pentru experimentare de alte State și între cele destinate pentru acest scop de Italia, relevă că, cu toată augmentarea adusă de guvernul actual, în Italia se cheltuește totuși puțin pentru această importantă funcțiune.

Într'adevăr cele trei milioane de lire cheltuite pentru experimentări de Italia înainte de venirea la putere a lui Mussolini și cele zece milioane ce se dau actualmente, sunt o nimica toată față de cele 338 milioane cheltuite de Statele-Unite ale Americii, pentru cari agricultura nu este principial izvor de bogăție națională.

Președintele demonstrează necesitatea unei largi experimentări agricole, îndreptată nu numai spre adevăruri științifice, ci mai ales spre norme raționale de cultivare, capabile de a favoriza tot mai mult progresul agriculturii.

Această comisie tehnică desfășoară o vastă activitate de cercetări și de experimente. Toate capacitățile italiene cu o specială competență în această materie au fost invitate să-și dea concursul.

Mussolini însuși se interesează de aproape de această problemă atât de actuală în Italia zilelor noastre și, poate, și mai actuală în România expropriilor și a votului universal.

Rezultatele la cari va ajunge tenacitatea și dărza căutare italiană, vor fi, desigur, de mare folos pentru lumea întreagă.

Aniversarea nașterii M. S. Regelui

Te-Deumul dela Catedrală

Arad 24 August

Astăzi s'a sărbătorit, aci în Arad, cași în cuprinsul restului țării, ziua nașterii M. S. Regelui Ferdinand. Această aniversare a fost sărbătorită prin oficierea unui Te-Deum, în catedrala orașului, de către P. S. S. Episcopul Grigore al Aradului, înconjurat de către tot clerul din localitate.

Onorurile militare au fost date de către o companie din reg. 93 infanterie, comandată de dl căpitan I. Altescu, cu muzică și drapel. — Au fost prezenți la acest Te-Deum dñii: Vasile Boneu, prefectul județului; dr. Augustin Lazăr, subprefectul județului; dr. Ștefan Anghel, primarul orașului; colonel Heinrich, comand. reg. 1 roșiori; colonel Serb, comand. reg. 93 infanterie; ltcolonel: Mardan, Riscuța și dr. Knal; maiori: Miulescu, Chirculescu, Ștefănescu, Brătianu, Păunescu și Teis; căpitani: Albescu, Mitache, Marinescu, Ursache, I. Dumitrescu, Șutescu, Ionescu, Calafeteanu, Oarzu, Ciorogariu și Vlăduț; Păso director regional silvic, I. Moldovan, inspector școlar, N. Iura, șeful gării; Bulzan Ștefan, dirigintele poștei, precum și un numeros public.

După oficierea Te-Deumului, autoritățile au primit defilarea companiei de onoare.

Senatul felicită pe M. S. Regele

Senatul a trimis M. Sale Regelui la Paris, următoarea telegramă de felicitare:

În numele Senatului rog respectuos pe Majestatea Voastră să primească cele mai calde și sincere felicitări pentru ziua onomastică pe care țara întreagă o sărbătorește. — Rugăm pe Dumnezeu să vă dea sănătate și viață lungă pentru binele, fericirea și prosperitatea României.

Vice președinte, (ss) N. Darvari.

Noua candidatură a lui Masaryk

Ziarul cehoslovac „Pravo Lidu“ anunță că la alegerile prezidențiale cari vor avea loc la anul, Masaryk își va pune din nou candidatura.

ȘCOALA NORMALĂ DE STAT pentru băieți și Academia Agricolă din Arad

În ziarul „Erdélyi Hírlap“ din Arad, cu data de 17 August a. c. a apărut un articol informativ privitor la înființarea unei Academii de agricultură în paviloanele de pe câmpul aviației dela Gai, astăzi proprietatea ministerului de instrucție, destinată ca local propriu al școlii normale de stat pentru băieți din Arad, școală întemeiată încă din anul 1923.

În acest articol, vădit tendențios, autorul, care nu poate fi decât un maghiarofil preocupat numai de... propășirea economică a României, insinuiază, că membrii Camerii agricole din Arad, cu mare entuziasm, au hotărât, ca împreună cu toate Camerele agricole din întreaga țară, să întreprindă o acțiune comună, ca guvernul actual, să consimtă la înființarea unei Academii de agricultură în acest oraș, și că, localul cel mai potrivit pentru instalarea acestei instituții, ar fi paviloanele școlii normale dela Gai departate de oraș cu 4-5 km.

S'a ajuns, după ziarul maghiar, chiar la o repartizare a clădirilor potrivit cu nevoile școlii proiectate.

Ținând seama de limba în care e redactat acest articol și de sentimentele dubioase din punct de vedere românesc, de care e însoțit, ne permitem să punem la grea îndoaială veracitatea cuprinsului lui. Suntem mai dinainte convinși, că dñii membrii ai Camerii agricole din Arad nu pot ignora, că paviloanele mult răvinite de „Erdélyi Hírlap“ sunt în deplina proprietate a ministerului instrucțiunii, că au fost reparate și amenajate cu jertfe de câteva milioane, exclusiv pentru a sluji la instalarea școlii normale de băieți din localitate, care e instituție de stat; și această școală funcționează de mai bine de 3 ani și că dacă nu s'a strămutat încă în clădirile-i proprii a făcut-o, fiindcă reparațiile strict necesare nu sunt încă sfârșite.

E de presupus deci, că dñii membrii ai Camerei agricole din Arad, ca patrioți luminați, nu s'au lăsat să fie induși în eroare de câțiva neînțelegători a considerentelor de mai sus și a rostului ce au instituțiile culturale la granița de vest a țării, unde școala normală îndeosebi, e menită să pregătească pe viitorii apostoli ai biruinții culturale a elementului românesc, care a rămas în multe privințe încă apoiat față de celelalte naționalități din pricina impărilor seculare — și deci n'au putut susține, fără nici o mustrare

de conștiință națională, substituirea școlii de agricultură în locul celei normale.

De sigur, numai pentru cei sovăelnici în cele românești și pentru cei instrăinați suflatești, învățătorii crescuți la școala statului, însuflețiți de idealurile statului și neamului nostru, nu pot fi decât cei mai primejdioși adversari în lupta pe care dușmanii ce ne înconjură, o duc cu atâtă înversunare, iscusință și stăruință pentru disocierea politică și morală a „Fraților“ de pe ambele laturi ale Carpaților și de aceea numai acestora le inspiră repulsiune și teamă o pepinieră sufletească organizată, de stat, tocmai în părțile cele mai primejdive.

Intemeierea unei Academii agricole la Arad, cu toată tendința actuală a Arădanilor de a se academiza pe toate tărâmurile și așezarea ei prin uzurpare în Paviloanele Școlii normale de stat nu-și găsește în prezent nici o justificare rațională și serioasă, ci servește mai mult de platformă perfidă spre a se încerca distrugerea sau compromiterea școlii statului.

Când avem deja o Academie agricolă la Cluj, care abia își poate recruta un strict contingent de elevi din tot cuprinsul Ardealului și Bănățului; când nu mai departe decât la Pecica, în preajma Aradului, fîntează o atare școală, prevăzută cu toate clădirile și instalațiile moderne, întemeierea unei Academii agricole în orașul Arad — în Gai — ar însemna din prima zi a existenței ei, să fie impoziabilă, cotropită de specialiști străini și nu ar putea atrage ca cele mai perfecționate mijloace de propagandă decât maximum 40-50 elevi români. Nu prin o astfel de pretențioasă Academie, fie susținută de toate Camerele agricole din ținuturile ardene și bănățene, se va putea asigura ființa națiunii române în lupta ce are de purtat cu elementele străine superior pregătite ci numai prin cultura temeinică a poporului nostru.

Sufletul românesc sbucumat și slăbit de suferințele și sacrificiile trecutului, trebuie luminat și oțelit până în cele mai departate cătune și apostolii acestei mobilă și grebe misiuni, nu pot fi decât dascăli plă-mădiți la școlile normale ale statului.

Ministerul instrucțiunii, conștient de îndatoririle supreme ce le are mai ales în ținuturile de curând dezrobite, nu se va lăsa amăgit de tentativele oculte ale celor ce

ard din nou, făcând prizonieră o parte însemnată din populația apoi se întorc spre Asia fără a mai reveni vreodată în aceste ținuturi. Orașul pustit se ridică din cenuse și ruină, prin hărnicia locuitorilor și grija Capitlului se reface cetatea și clădirile mai însemnate așază la 1331 palatinul țării poate convoca dieta comitetului în cetatea Arad. La aceasta dată orașul ca și cetatea erau modeste, cu străzi cotite și neregulate cu grădini în mijlocul cărora se ridicau casele simple clădite din pământ, locuite în mare parte de elementul românesc care forma clasa iobajilor Capitlului: Biserica prepositurii își ridica turnul peste îngrămădirea caselor scunde, încercuită pe edificiile Capitlului. Păduri mari acoperiau șesul Tisei prin veacul al XIV-lea, străbătut de brațele moarte a râurilor pline cu bălți cu pește și păseri de apă. O astfel de pădure străveche se întindea dela cetatea Aradului spre răsărit având așezată în apropierea Mureșului localitatea Micălaça, legată cu cetatea prin un drum. Bățiile și Pădurea formau proprietatea Capitlului și aici nu aveau voie să pescuiască eri să vâneze nimeni fără autorizația decanului. Animalele

vănațe ca și peștele era trimis Capitlului, apoi papura și treștia bălților era vândută locuitorilor pentru acoperirea caselor.

În veacul al XIV și XV-lea regii Ungariei favorizara catolicismul, acordând bisericilor o seamă de privilegii cari le-au adus o însemnată bună stare materială, în schimb cei de alte confesiuni erau tot mai vitreg tratați și persecutați pentru convingerile lor religioase. Sub Matei Corvinul, Capitlul din Arad primește privilegiul special de a bate monedă, având pe o parte chipul Fecioarei Maria cu inscripția „PATRONA HUNGARIE“ iar pe cealaltă chipul sf. Ladislau. În veacul al XV-lea puterea turcilor era în plină creștere rând pe rând cădeau sub domnia semilunei țările creștine din peninsule Balcanică și fiii lui ALAH se apropiu de apa Dunării îngrozind Principatele române și Ungaria. Ioan Huniady cu brațul lui de fier și curajul lui mare oprește năvala turcilor în sudul Ungariei, dar sub Matei Corvinul, pașa Alibeg profitând de împrejurare ca regele era amestecat în răboiul contra Boemiei, trece Dunărea străbate șesul Tisei până la Timișoara și Oradea-Mare, fiind alungat de aici de către Matei, care se întorcea în țară și silit

să se retragă până la Semendria. Deși gândul turcilor de a cuceri Ungaria întâmpina multe greutăți din cauza stărilor interne din imperiul musulman, totuși țările creștine din mijlocul și apusul Europei erau cuprinse de teama unui eventual atac în care armatele lor inferioare celei turcești, cu greu ar fi putut rezista. Țara cea mai amenințată era Ungaria cu o armată puțină aproape desorganizată înăuntrul sfâșiată de luptele dintre nobili și rege. Papa Leon al X-lea ridică atunci chestiunea unei cruciate contra turcilor la care să participe toată creștinătatea și cu organizarea ei în Ungaria a încredințat pe arhiepiscopul Toma de Strigoniu, care primește de la Roma un steag alb, o cruce și o bulă prin care Papa vestea iertarea păcatelor tuturor acelor cari vor prinde armele contra păgânilor. Țaranii din Ungaria cea mai mare parte iobagi legați de glie, muncind ziua noaptea pentru domni de pământ, se înrolau cu miile sub steagul cruciatei părăsind moșiile nobililor cari rămăneau pustii și nelucrate. Nobilimea văzând plecarea țăranilor ceiace producea o criză de brațe muncitoare, încearcă să-i oprească dar fără rezultat. Oastea iobajilor în fruntea căreia se află

nu vor sau nu pot simți curat românesc și nu va ceda propunerilor fantastice ce i-se fac, de a se nimici un focar de cugetare și faptă românească cum e școala dătoare de învățatori, pentru satisfacerea unor interese economice prea restrânse și problematice.

Dimpotrivă, suntem precis informați, că autoritatea școlară superioară apreciind valoarea clădirilor reparate la Gai, capacitatea lor de încăpere, situația lor, potrivită cu mediul rural în care trebuiesc pregătiți ca să trăiască și să lucreze învățătorii și întinderea terenului de practică agricolă dependent de acele clădiri, a hotărât, ca în bugetul viitor, să înscrie câteva milioane pentru terminarea lucrărilor de amenajări ce au mai rămas de făcut și să strămute chiar dela începutul noului an școlar. În aceste mărețe și mult disputate pavilioane, pe elevii rămași din școalele normale dela Avrighi și Abrud, desființate din lipsă de local, tinzându-se astfel, ca focarul de cultură dela Gai să ajungă a doua școală normală din întreaga Țară sub raportul organizației și a bunurilor materiale de care dispune.

Școala normală de stat din Arad, înfrățită cu cea conșională rămâne altădată necănit și nestins de unde în toate vremurile se va imprăști învățătura de carte românească și dragostea între frați și cetățenia, de unde se vor avânta luptători pentru apărarea și conservarea limbii, legii strămoșești și a neamului. Ea va urma fără șovăire tradițiunea glorioasă a marilor cărturari și patrioți, cari au jertfit atât de mult și au ilustrat atât de puternic colțul acesta eroic al Țării.

Acum un an se mai zvonea iarăși, în veselul Arad, că pavilioanele dela Gai vor fi folosite pentru instalarea unui spital de nebuni — de care se simțea multă nevoie în acest ținut — iar unii cetățeni doreau să completeze această operă umanitară și cu un azil pentru orbi. — Nu s'a realizat nici una, nici alta și nu s'a supărat, atunci, nimeni!

Dacă cei dela ziarul „Erdélyi Hirnap” socotesc cumva, că a sosit timpul prielnic pentru atari înfăptuiri — fie ele chiar Academii — n'au decât să propună aceasta, și să colaboreze; poate că numărul nebunilor și-al orbilor va fi crescut, destul, până astăzi.

Șt. Jianu.

Conferința administrativă dela Săvârșin

— Spre începutul unei descentralizări. — Constatări îmbucurătoare —

Spuneam în numărul trecut al ziarului nostru că dl Vasile Boneu, prefectul județului, a luat o frumoasă inițiativă, pentru asanarea unor anumite moravuri incubate într-o parte din administrația noastră, precum și a unei armonizări a raporturilor dintre diferite organe administrative, din cuprinsul acestui județ. Ne obișnuisem să vedem, în ultimul timp, numeroase grupuri de țărani stând în fața prefecturii de județ — în special — țărani cari deși petiționaseră „în lege” satisfacerea anumitelor nevoi, răspunsurile îngropându-se cine știe printre cari alte cereri, veneau ei în persoană în semn demonstrativ. Rezultatul acestui ultim mijloc de intervenție s'a constatat că în majoritatea cazurilor era nul. Nenorocirii își cheltuiau banii, pierdeau timpul și... se puneau și mai rău cu stăpânirea!

Inițiativa dlui prefect Vasile Boneu se pare că va da roadele așteptate, căci primele începuturi ne dau dovezi frumoase. După conferința administrativă — pregătită — care a avut loc la Moineasa în ziua de 14 August, a urmat o alta — înfăptuită — și anume în ziua de 22 August, în comuna Săvârșin: a fost conferința administrativă a plăsei Radna.

Autoritățile superioare administrative din localitate, au plecat din Arad la orele 8 dim. sosind în Săvârșin la orele 11. Aceste autorități au fost următoarele: dl Vasile Boneu, prefectul județului; dl Aron Petruș, secretarul Consiliului județean; dl Iosif Moldovan, inspector școlar; ing. Barteș Eugen, șeful serviciului tehnic al județului; ing. Han Alois, șeful oficiului hidrolic; Traian Perian, locțiitorul consilierului agricol; Atanasie Brădean, medicul șef al județului; Marta Gh. medic veterinar al județului; dr. Emil Micloș, delegatul Consiliului județean și căpitan Gherovici, comand. comp. de jandarmi Arad. Autoritățile au fost întâmpinate, la sosirea în Săvârșin, de către dl primpretor Ioan Cornea, înconjurat de toți notarii și primarii plăsei Radna. După cuvintele de bună venire, tot convoiul s'a îndreptat spre primărie, unde a avut loc conferința.

Dl prefect Vasile Boneu, într-o scurtă cuvântare, a explicat celor prezenți rostul acestei conferințe, accentuând asupra punctului că sunt de față toate autoritățile superioare administrative, cari au împuternicirea satisfacerii anumitelor cereri, aci la fața locului, scutindu-se astfel locuitorii de a mai fi puși pe drumuri, până la Arad, unde de cele mai multe ori nu pot fi satisfăcuți, din lipsa de timp.

Cuvântarea dlui Vasile Boneu a mulțumit pe cei de față în mod vădit, deoarece au subliniat-o cu prelungite aplauze.

A luat cuvântul apoi dl Iosif

Moldovan, inspector școlar, care printr-o entuziastă cuvântare, arată celor adunați rostul școlăiei, sfătuind pe dñii notari și primari a convinge, atunci când se vor înapoia în comunele lor, pe părinții copiilor, de a-și da acești copii la școală, țara având nevoie de ridicarea tuturor fiilor ei la un nivel cultural, cât mai sus posibil. Dl inspector școlar Moldovan stăruiește — cu diferite exemple — spunând că elevul nu trebuie să vină la școală de frica amenzei, ci spre binele lui propriu; fiii satelor urmând a înlocui atâtea goluri, ce vor rămâne cu vremea, în diferite înalte posturi administrative.

A luat apoi cuvântul dl medic Brădean Atanasie, îndrumând pe șefii administrativi ai comunelor să sfătuiască populația bolnavă a se căuta prin medicii comunali, al căror tratament este nevătămător și gratuit, ferindu-se pe cât se poate de consultul celor nepricepuți, consult care în majoritatea cazurilor are urmările cele mai dezastruoase. Dsa își completează vorbirea cu numeroase pilde folositoare, ascultate cu multă luare aminte de toată asistența.

Cel din urmă a vorbit dl căpitan Gherovici, comandantul companiei de jandarmi și regretăm că nu putem da în întregime această vorbire plină de umanitate și trist adevăr. Dsa arătând mai întâi starea sub orice nivel îmbucurător — din punct de vedere material — al jandarmului trimis fiecărei comune, pentru a veghea asupra averii fiecărui locuitor; apelează la autoritățile comune, a face acestor funcționari militari un traiu mai civilizat, un traiu care să le dea noi puteri de muncă, dezvoltându-le la maximum puterea lor de sacrificiu. Dl căpitan Gherovici, nu cere mila nimănui, pentru acești funcționari, dar socotește ca o datorie de drept că, jandarmul drept răsplătit a veșnicei vegherii, are dreptul la un traiu excepțional și dacă statul nu are puterea a-i procura un astfel de traiu, locuitorii comunelor sunt datori a-i completa lipsurile, făcând chiar sacrificii. Vorbitorul cere să se procure jandarmilor alimentația cu un preț redus, asigurând autoritățile comunale că această atențiune, jandarmul român știe să o răsplătească în modul cel mai demn posibil. Față de acest umanitar apel dñii notari și primari, au promis dlui comandant al companiei de jandarmi, tot concursul lor pentru satisfacerea cererii găsite perfect de justificată.

Urmând, în urmă, satisfacerea cererilor diferitelor comune, nu

s'au prezentat cu cereri decât comunele Bărzava, Groși, Păuș și Radna, având o cerere comună și anume: în timpul ploilor torențiale arearea acestor comune fiind supusă stricăciunii, s'a cerut împădurirea văilor și luarea de măsuri pentru a se evita asemenea stricăciuni, devenite pe alocurea adevărate nenorociri.

Dl Vasile Boneu prefectul județului, a făcut promisiunea formală pentru satisfacerea cererilor. Mai multe comune au cerut apoi exproprierea definitivă a pământurilor împădurite și accelerarea acestor exproprieri, acolo unde ele s'au început. Și această cerere, fiind consultată, s'a promis formal satisfacerea. Ca încheiere, dl prefect al județului, spune că în plasa Radna se vede că autoritățile duc o bună viață comună, deoarece nu i s'au adus la cunoștință și alte cereri, fapt pe care îl notează cu multă satisfacție. În urmă autoritățile județene superioare s'au înapoia la Arad, ceilalți rămânând în Săvârșin și după masă, cu care ocazie au asistat la interesante execuții ale pompierilor din localitate conduși de către dñii: medic Coțoi Romulus și Birhauer Iosif ajutor de notar în Săvârșin.

—Rep—

Expoziția și târgul volant al României

Uniunea Camerelor de Comerț și Industrie isprăvind lucrările de organizare Expoziției și Târgului Volant a hotărât expunerea materialului prezentat de mai bine de 200 fabrici.

Pentru ca rezultatele ce se vor obține în urma acestei manifestațiuni economice să fie cât mai complete, Uniunea Camerelor de Comerț și de Industrie, a luat hotărârea ca pe lângă expunerea celor 14 secțiuni industriale, să fie reprezentate și celelalte surse de avuție națională.

Ca urmare, în cadrul expunerii vor mai figura următoarele secțiuni: Agricultură, Viticultură, Silvicultură și Zootehnie.

Direcțiunile Generale respective, se ocupă în prezent cu pregătirea materialului, care într-o foarte largă măsură, va fi din cel ce era destinat Expoziției din Philadelphia.

Astfel această inițiativă corespunde unei necesități absolute, înlesnind pe lângă intensificarea legăturilor de afaceri, sporirea producției și ca mijloc de educație pentru populația țării.

În vederea expunerii întregului material s'a stabilit următorul itinerariu:

Galati 7—13 Sept., Chișinău 15—21 Sept., Iași 23—29 Sept., Cernăuți 1—7. Octomb., Brașov 9—15 Octomb., Cluj 17—23 Octomb., Oradea Mare 25 Octomb., la 1 Noemb., Arad 3—9 Noemb., Craiova 19—25 Noemb. și București 27 Noembrie la 3 Decembrie 1926.

P. S. S. Episcopul Grigorie în credincioșii din județul Arad

Duminecă, în 29 August, P. S. S. Episcopul Grigorie va sfinți biserica din comuna Berechiu, de curând renovată.

Cu acest prilej, P. S. S. va cerceta și comunele: Cermel, Somoshaș și Iratoș.

În 5 Sept. se va sfinți biserica din comuna Buhani, protopopiatul Butenilor. În acest protopopiat P. S. S. va rămânea cinci zile și va cerceta opt parochii. În comuna Buteni va avea loc și o conferință cu preoții tractului. Din Buteni va trece în tractul

Halmagiului unde, în 12 Sept. va sfinți noua biserică comuna Pleșcuța. În a protopopiat va cerceta asemenea mai multe parochii. În toate aceste vizitațiuni nice și la toate sfințirile biserici, P. S. S. Episcopul Grigorie va fi însoțit de mulți membrii ai Consiliului eparhial, cu ajutorul cărora va îndeplini serviciile dumnezeiești și controla activitatea preoților epitropilor și comitetelor rohiale.

Congresul Uniunii Paneuropene

Primul congres Paneuropean va avea loc la Viena în zilele dela 3 la 6 Octomvrie 1926. Congresul se convoacă de către Uniunea Paneuropeană și se va ocupa cu problemele politice, economice și organizatorii a chestiunii Europene.

La congres vor participa numai personalități, cari în principiu recunosc necesitatea și posibilitatea uniunii Europene. Chestiunea necesității și posibilității Uniunii Europene nu se va delibera la congres; se vor delibera numai chestiunile metodelor celor mai potrivite pentru realizarea acestui țel comun.

Asemenea congresul se va ocupa și cu chestiunea Angliei și Rusiei față de Paneuropa.

Votarea se face pe State. Statele în cari există deja organizații autonome, vor fi reprezentate prin delegați ai acestor organizații. Celelalte State din Europa în cari organizații autonome se află în curs de înființare, vor fi reprezentate prin delegațiuni ai membrilor Uniunii aflate în aceste State precum și prin personalități și organizațiuni, cari s'au declarat în public pentru unirea Europei.

La congres vor lua parte și delegați din Anglia și Rusia, asemenea și reprezentanți ai „American Cooperative Committee of the Pan European Union“.

Uniunea Paneuropeană invită la congres pe toți aderenții unei uniunii a Europei, fără considerarea poziției lor față de chestiuni parțiale ale acestei probleme. Căci tocmai congresul are chemarea de a balansa diferențele de păreri și a clarifica neînțelegeri.

Lista președinților secțiunilor autonome ale Uniunii Paneuropene

Germania: Paul Loebe, președintele Parlamentului

Cehoslovacia: Dr. Vaclav Schuster, fost ministru al comerțului.

Austria: Dr. Ignatz Seipel, fost cancelar.

Ungaria: Georg de Lukács, fost ministru.

Franta: Ministrul Herriot, prim-ministru.

Belgia: D. Destre, fost ministru.

Bulgaria: Schaschmanow, ministru.

Estonia: Pusta, fost prim-ministru.

Lituania: Klimas, fost prim-ministru.

Comitetul de ajutor din Anglia: Amery, ministrul coloniilor.

Progresul Uniunii Paneuropene

1. Mișcarea pan europeană este mișcarea de masă fără vreun lorit de partid, cu scopul de a uni Europa.

Uniunea Paneuropeană este o mișcare mișcării Paneuropene.

2. Uniunea Paneuropeană este de scop înființarea unei organizații surori a Uniunii Americane.

3. Ţelul mișcării Paneuropene este strângerea tuturor statelor europene, cari voiesc și sunt gata, la o federație de state politico-economice, bazată pe egitate și pace.

4. Programul politic mondial mișcării Paneuropene este: colaborarea amicală cu Liga Națiunilor precum și cu celelalte organisme politice.

5. Uniunea Paneuropeană abține de orice amestec în chestiuni politice de natură internă.

6. Uniunea Paneuropeană este organizată pe State; fiecare are comitetul lui de sine stătător care se finanțează în mod autonom.

Biroul central al Uniunii Paneuropene, care menține legătură între uniunile din fiecare Stat, sediul lui în Viena.

7. Semnul Uniunii Paneuropene este o cruce roșie pe o fundal de aur.

Citiți și răspândiți Cuvântul Ardealului

secuial Doja Gh. în loc de a mai pleca în contra turcilor, își schimbă planul, căutând să se răsbune asupra domniilor de pământ. Dela Buda unde nobilimea învinsă de armata lui Doza (Móza) răsculații pleacă spre Seghedin arzând și pustiind satele și orașele nobililor. Doza ajunge la ARAD unde pradă cetatea apoi se îndreaptă spre Timișoara. Nenorocul i-a părăsit aici pe răsculați, cu ajutorul lui S. Zapolya țărani sunt învinși Doza prins și ars pe un scaun defier însoțit în foc. Prin dieta dela 1514 nobilimea și-a răsbunat asupra iobagilor din Ardeal și Ungaria, lipsindu-i de orice fel de drepturi, făcând pe locuitorii robi legați de pământ „Rusticus glebae adscriptus”. Pământul pe care-l lucra și locuștea țărânul rămâne pentru totdeauna al nobilului, cel dintâiu primind numai plata muncii sale Țărânul nu avea drept să poarte nici un fel de judecată contra nobilului, chiar nici atunci când cauza lui era dreaptă, în schimb nobilul îl putea prinde și întemnița la simpla bănuială de a fi comis o crimă sau un delict. Iobagii erau datori față de domnul de pământ să dea dijma din produsele agrilor, viilor și vitelor a zecea sau a noua parte. Așa s'a terminat răscola țăranilor cari cereau dreptate dela

domniile de pământ Ungaria era sfâșiată de certe interne izbucnite între nobili și țărani, situația economică a țării era aproape de faliment, poporul lipsit de drepturi și demnitate țării corupte, iar pe tron se urcase un rege copil lipsit de energie în conducerea afacerilor publice, toate acestea rele au pregătit ruina statului.

Tocmai acum reprezentantul lui Mehemed pe pământ era Soliman al II-lea personalitatea dominantă a veacului al XVI-lea care concepe planul unei mari împărțiri a Semilunii cuprinzând în hotarele ei peste jumătate Europa. La 1521 armatele turcești se îndreaptă spre nordul peninsulei Balcanice sultanul asediază Belgradul pe care-l ocupă de unde turcii trec în Bănat sub conducerea lui Mehemed Hade prădând și jefuind. Cinci ani mai târziu prin dezastrul dela Mohaci și moartea regelui Ungariei, Soliman al II-lea are drumul deschis spre Buda prefăcând o mare parte din țara cucerită în pașalac. Cetele dintre Ferdinand și Ioan Zapolya fac pe turci să plece cu un nou războiu contra Ungariei supunându-o cu totul stăpânirii înalte porți. În 1551 Ahmet Begierbeg cu o armată de 160.000 oameni cucerește Timișoara și o parte din ținutul

Banatului prefăcându-l sandschack turcesc, apoi se îndreaptă spre Lipova care era poarta Ardealului înspre Ungaria. Și după un asediu greu o supune de unde armatele turcești iau drumul în jos pe Mureș spre Arad. Kason beg ajunge sub zidurile cetății slab întărite, pe care o cucerește ușor, apoi prădând populația pacifică a orașului și devastând clădirile Capitului, lasă câteva sute de oameni pentru pază, iar el cu restul armatei continuă cucerirea celorlalte cetăți de pe linia Mureșului, și județul Zărandului. Odată ajunși stăpâni peste Arad, turcii și-au dat seama de importanța militară a acestei localități ceace a determinat pe Kason beg la anul 1554 să ridice din nou cetatea din ruină, zidind mai multe clădiri, înconjurându-o cu șanțuri de pământ și întăriri de lemn, apoi o declară de Capitală a Sandjanului Arad. Stăpânirea turcească după 1552 introduce o serie de modificări și inovații în viața administrativă, politică și socială ținuturilor cucerite din Ungaria.

Elementul militar pentru a-și asigura o bază mai bună pentru eventualele operații războinice, hotărăște refacerea tuturor cetăților de pe linia Mureșului și a căror clădire contribuie mai mare parte iobagii și munca lor. Vechea în

fost înlocuită cu Sandjacurile cari aveau în vedere numai interesele militare a Turcilor. Diferite rapoarte înaintate pașei din Timișoara ne arată pela 1557/8 că sandjacul Aradului era împărțit în trei nahiere.

1. nahiera Arad cu 59 sate

având 719 case de locuit

2. nahiera Beckes cu 61 sate

având 1407 case de locuit

3. nahiera Zărand cu 67 sate

având 1087 case de locuit.

În cetatea Aradului care era capitala sandjacului staționa garnizoana turcească împreună cu funcționarii, pentru a căror nevoi religioase s'au adunat aici un iman și muzeei. — Hotarele sandjacului se întindeau și în stanga Mureșului, cuprinzând o parte din nordul județelor Timiș și Torontal. În timpul cuceririi turcești multe sate au fost pustiite de unde locuitorii jefuiți de teama noilor stăpâni au plecat în alte ținuturi. Populația sandjacului era datoare an de an să plătească, birurile fixate de turci. Pământul cucerit în cea mai mare parte era dat spahiilor cari nu puteau vinde ori înstrăina și nici nu-l puteau împărți. Pipozitiile mai vechi turcești prevedeau ca pământul primit de un spahiu de sultan trece din tată în fiu și numai după stângerea celui din urmă vlăstar revenea din nou statului. În veacul al XVI-lea

după moartea fiecărui spahiu pământul era dat altuia. Proprietățile spahiilor erau de două feluri, cele cari aveau un venit anual de 5000—20.000 asprii, se numeau timar iar cele cu un venit de peste 20.000, o numiau ziamet. Impozitele erau cerute dela populația creștină, după toate produsele animalelor și pământului, încât oamenii de groza marelui biruri fugeau departe la munți, unde erau mai scutiți de ochii turcilor. După o însemnare făcută pe la 1610 sub sultanul Ahmed vilaietul Timișoarei cuprindea sandjacurile Lipova, Cenad, Gyula, Medova și Ineu. Garnizoana orașului Arad era compusă din un număr de soldați turci care varie după împrejurări, care-ți primea anual o soldă după gradul și unitatea militară din care făcea parte. Din anul 999—1000 (1590—1591) ne-a rămas o listă despre soldații din garnizoana Aradului precum și soldații. Soldații erau supuși sub comanda lui aga Fehulah, și erau două plutoane de ieniceri și un pluton de topci (artilieriști) cu toți 32 oameni. Creștinii nu se puteau împăca cu ocupația turcească din Ungaria și Ardeal, de aici căutau privilegiul de luptă pentru a alunga pe musulmani peste Dunăre în peninsula Balcanică. În toamna anului 1595

Gheorghe Bobaj comandantul materilor lui Sigismund Băthory începe ostilitățile, cucerește Lipova apoi înaintează spre Arad unde alungă pe turci în Băna peste Mureș eiberând 13 cetăți. Bucuria creștinului a fost de scurtă durată căci trei ani mai târziu turcii reîncep luptele față cărora creștinii slăbiți nu pot rezista recucerind astfel cetățile pierdute.

Cetatea Aradului refăcută de turci după cea dintâiu cucerire era înconjurată cu șanțuri, având câteva întăriri de lemn și o garnizoană mică, sub conducerea căpitanului Ion Selisteian (Selyesty). Armatele creștine apărând fondația eroică câva timp după ce turcii sub conducerea lui Satorolzi Mehemet au ocupat orașul Arad și Nădlacul, garnizoana hotărăște să dea foc cetății și să se retragă larna acestui an turcii o petrec în ținutul dintre Mureș și Crișuri dând foc satorolzi Mehemet și traga singur țărănilor cari pentru a-și putea mână primăvara o brazdă de loc erau nevoiți să-și tragă singur plugurile în lipsa animalelor. În tre anii 1660—1664 vestitul turc Evlia Czelebo trece prin Ungaria și Ardeal și cercetează și orașul Arad lăsându-ne o descriere a locurilor pe cari le străbătut. (Va urma)

Miscarea Culturală

Emil Picot

și lucrările sale relative la români

Reproducem din ziarul „Cuvântul” aceste relatări vrednice de atenție:

Activitatea celor două școli românești din străinătate: Roma și Paris, e cunoscută la noi numai de câțiva inițiați.

Afară de munca celor doi directori: d-ii Păvan și Iorga și de studiile publicate de membrii școlii în Analele Academiei, rar mai ajunge vre-o lămurire despre munca sporadică de acolo.

Volume mari scrise aproape în întregime de membrii școlii, cum au fost cele două aparute la Roma: „Studii asupra României”, editat de rev. „Europa Orientală” și „Ephemeris Dacoromana” s'au epuizat în scurt timp făcând ca intelectualitatea română să le poată cunoaște conținutul decât din prea rarele recenzii.

Cu atât mai puțin deci — sunt cunoscute conferințele regulate pe care în la aceste școli personalități științifice din cele mai consacrate și roadele activității de zi ale membrilor acestor două școli.

Facem aceste reflexiuni în jurul unei recente publicații primite de curând de la Paris: Emil Picot, ses travaux relatifs aux Roumains, extrait de l'école roumaine en France 1925, datorită unui distins membru al școlii: dr. N. Georgescu-Tistu.

Picot, căreia îi e consacrată schița bio-bibliografică — cum o numește cu modestie dl Georgescu-Tistu — face parte din seria acelor scriitori francezi care au contribuit mai mult decât reprezentanții diplomați la cunoașterea neamului nostru în Occident: Vaillant-Michelet, Quinet, Bataillard.

Recomandat de anturajul lui Napoleon al III-lea ca secretar al prințului Carol, când acesta e ales domn al Principatelor române, apoi numit viceconsul al Franței la Sibiu și Timișoara (1869 — 1872) și mai târziu vizitator particular al finiturilor românești (1895), Picot a avut ocazia să cunoască de aproape atât pe români cât și minoritățile din Ardeal, dând la iveală o serie de publicații, bine documentate și de o obiectivă imparțialitate.

Reținut în Franța de studiile destinate țării sale, Picot nu și uită prietenii, ținând la Paris un curs gratuit de limbă română (la École des langues vivantes orientales), activitate care are ecou în România, fiind ales membru onorific al Academiei noastre, onoare care i-a fost acordată mai târziu și de Academia regală a Serbiei pentru importantul său studiu „Les Serbes de Hongrie”.

Decedat în toamna lui 1918, în urma unei crize morale — moartea unuia din copii pe câmpul de luptă — Picot a lăsat un vast material documentar, în special bibliografic în care partea privitoare la români și naționalitățile din vechea Ungarie, ocupă o bună parte.

Acest material care reprezintă munca de 30 ani și mai bine, cuprinde pe lângă 26 de lucrări din domeniul bibliografiei, istoriei, filologiei, folklorului și poeziei și mai multe dări de seamă, manuscrise și proiecte de lucrări. Cităm din ele: „Les Roumains de la Macédoine (1875), studiu de informație bibliografică asupra autorilor români sau de altă naționalitate, care au făcut lucrări referitoare la românii dela sudul Dunării; Chronique de Moldavie, Depuis le milieu du XIVe et siècle jusqu'à l'an 1594 par Gr. Urechii, text român cu traducere franceză, tablouri genealogice și glossar, considerată de prof. I. Ursu, ca cea mai valoroasă din operele lui Picot, relative la România; Alexandre et Bon Prince de Moldavie (1882); Tableau généalogique de la famille de Dragoș (1855); L'état des études philologiques chez les Roumains en 1874; Chants populaires des Roumains de Serbie 1889; la care a contribuit și H. Odobescu; La Bessarabie ses origines, son histoire, ses frontières, importance de bouches du Danube 1878; Les Roumains macédoniens, en Autriche et en Hongrie 1880; diferite noștre bio și bibliografice asupra Spătarului Alescu. Anthim Iviereanu, mitropolitul Munteniei, Petre Movilă etc.

Reținut la Paris cu toate mijloacele restrânse ce le-a avut la dispoziție. Picot e unul din oamenii de știință străini, cei mai bine informați asupra chestiuni-

lor române. Contribuția sa la raporturile intelectuale franco-române e cu atât mai prețioasă cu cât ea a avut loc într-o epocă când interesul pentru români părăsea că se micșorează în Franța.

Cuvinte de laudă pentru dl Georgescu Tistu al cărui merit în relevarea personalității lui Picot nu va trece neobservat.

Studiul dsale scris cu emoție pasionată și o concentrată grijă de sobrietate poate fi luat ca model în această direcție și noi nu dorim altceva decât ca dsa cât și alții să continue pe aceiși cale.

Va fi mai de folos propagandei noastre în străinătate, decât toate misiunile oficiale și anturajului de snobi ai legațiilor, care potopesc deatâta vreme banii Statului.

V. P.

Scriitorii români în un-gurește

Suntem informați că Teatrul maghiar din Cluj proiectează organizarea unui ciclu de festivaluri artistico-literare cu recitari din poezii și prozatorii români, în scopul de a face cunoscută publicului maghiar literatura românească.

Compozițiile muzicale ale lui Sabin Dragol

În editura Moravetz din Timișoara au apărut până în prezent următoarele compoziții ale tânărului și bogat înzestratului compozitor ardelean Sabin Dragol:

Doine (pentru voce și pian).

Cântece populare și doine (pentru pian).

Miniaturi din cântece și dansuri populare românești (pentru pian).

Doine pentru copii și începători (pentru pian).

Toate aceste compoziții, asupra cărora atragem deosebită atenție a iubitorilor de muzică, se află de vânzare la *Librăria Diecezană din Arad*.

Conservatorul Comunal din Timișoara

Cu începere din anul de față Conservatorul Comunal din Timișoara a primit dreptul de publicitate. Acest Conservator care și până în prezent a avut o rodnică activitate, tinde să devină unul dintre cele mai mari focare de cultură muzicală dincoace de Carpați.

Traducerile lui Zoltán Franyó

Zilele trecute a apărut la Arad o frumoasă culegere de traduceri în nemțește din lirica română. Aceste traduceri se datoresc excelentului traducător *Zoltán Franyó*.

Moravurile ziariștilor

În colecția franceză „L'intelligence” va apărea încurând într-o nouă ediția celebra carte a lui Marcel Schwob asupra ziariștilor.

S'au scris nemumărate cărți asupra moravurilor din presă; zariștilor a figurat în mii de romane, piese de teatru etc.

Astăzi foarte mulți dintre scriitorii francezi ocupă locuri de frunte în presă.

Henri Beraud este un reporter de abilitate neîntrecută. Leon Werth face cronică juridică etc. etc.

A apărut: „Tara noastră” anul VII—No. 34, 22 August 1926.

În ac-st număr: O nouă *tovârșie politică* de Alexandru Hodoș.

Sfârșit de August, poezie de Ecaterina Pităș.

Clopotele, poezie de Volbură Poiană Năsturaș.

Când cei ce se iubesc, se ceartă, de G. M. Ivanov.

Indoeli, de Al. Lascarov-Moldovanu.

Henry Ford, de T. Arghezi.

În campanie electorală, în capitala graniței, de P. Nemoianu.

Asasinatele sentimentale, de Teodor Lazăr.

„Casina” de odinioară, de Cornelii Codarcea.

Suspendarea fostului consilier financiar al orașului Arad

Se cunoaște deja de mult că între d-ii dr. Ștefan Anghel, actualul primar al orașului și Ștefan Olariu consilier financiar is-bucnise un conflict ale cărui urmări au rămas misterioase pentru publicul acestui oraș. Opiniile s'au împărțit în două și după câteva zile totul a fost așternut în uitate, ca orice fapt divers. Revenirea d-ii dr. Ștefan Anghel în fruntea orașului nostru, a avut darul să scoată din nou la lumină chestiunea d-ii Ștefan Olariu și cum dl Anghel era absolut convins despre culpabilitatea fostului consilier financiar, a și procedat în consecință, suspendându-l din serviciu, înaintând totodată, întregu i dosar comisiei de disciplină, pentru darea lui în judecată.

Spicuind din unele file ale acestui dosar am găsit următoarele: Dl Ștefan Olariu, în calitatea dsale de consilier financiar a frustat comuna Arad cu suma de 77.413 lei, sumă care corespunde venitului de 2 procente prin evaluarea diferitelor imobile, supuse vânzării, din acest oraș.

Această frustrare a fost comisă prin apostila dsale personale: „La dosar definitiv”, apostila pusă pe 69 de dosare, în care se tratau evaluările imobilelor vândute. Poate dl Ștefan Olariu și-ar fi putut îndeplini nestingherit de nimeni scopurile urmărite, dacă în ziua de 25 Iunie 1925, fostul consilier financiar nu ar fi predat spre semnare d-ii dr. Ștefan Anghel, aceste dosare cu rezoluția: „Dela Consiliu, cu aprobarea primarului.”

Di dr. Ștefan Anghel, un perfect cunoscător în materie administrativă, bănuind că aceste dosare trebuie să ascundă o afacere necinstită, a cercetat dosarul 16894.924, care trata vânzarea și evaluarea unui imobil vândut de Banca de Cumpărare și parcare de imobile din Arad, locuitorului Ioan Marostor, constatând că între prețul vânzării și cel evaluat de drept, de către percepător, era o diferență de 9000 lei. Urmând cercetarea dosarelor următoare, diferența de preț se urca în mod simțitor, ajungând pe al-

curea suma de peste un milion lei.

Di Anghel a mai constatat că în acest vraf de dosare, se găseau dosarele No 7364, 7781, 8803, 8804, 8817 și 8818925, dela cari lipsea atât contractul, cât și evaluarea percepătorului, fapt care a mărit bănuiele d-ii dr. Anghel. — Pentru a se convinge de adevăr, dl dr. Ștefan Anghel, chiar în cursul zilei de 26 Iunie 1915, s'a prezentat la percepător pentru a confrunta datele din dosarele primite cu cele trecute în duplicatele percepătorului. Cu toate sforțările dsale de a găsi urma acestor dosare, i s'a răspuns că toate sunt în curs de tratare și nu pot fi trecute definitiv la arhivă, așa cum scriesese dl Ștefan Olariu. Ba ceva mai mult: comisia tehnică nu putea fixa evaluările de oarece nu știa nimic de soarta acestor dosare. — Di dr. Anghel, înarmat cu aceste indicii, a raportat cazul, în scris, d-ii șef primar, dr. Ioan Robu anexându-i cele 69 de dosare în chestie, cu diferența prețurilor din contracte, cu cea evaluată de drept, de către percepător. La această diferență fantastică, s'a dovedit că fostul consilier financiar, adusere comunei o pagubă de 77413 lei, suma corespunzătoare venitului de 2%, la contractare de vânzări și cumpărări. — Di dr. Ștefan Anghel a mai constatat că dl Olariu indusese în eroare, chiar pe dl dr. Ioan Robu fostul șef primar, căruia îi strecurase spre iscălire actul 14883.925, pe care dl Olariu scrisese cu mâna proprie că, consiliul comunal în ședința din 5 Iulie 1925 ar fi refuzat angajarea în serviciu a lui Muardi Almos, cu toate că o astfel de cerere nu a fost trecută prin nici un fel de consiliu, fapt confirmat de către d-ii: dr. Carol Ieșesi, primjurișconsult; Vasile Dârlea, consilier economic și Ctin Popa, consilier.

Acestea ar fi numai unele din multele cazuri de incorectitudine, cu care este învinuit dl Ștefan Olariu, fapt care a făcut pe noul primar al orașului, să'l dea în judecată consiliului de disciplină.

— Rep —

Răsturnarea lui Pangalos

Kondilis conduce victorios acțiunea de revoltă

— Konduriotis rechemat la președinția republicei —

Atena — Duminică dimineața a izbucnit o revoluție militară împotriva regimului Pangalos. Generalul Kondilis, sprijinit de garnizoana din Atena, a pus stăpânire pe instituțiile publice și pe putere. Kondilis a arestat pe ministrul de război și a declarat răsturnată tirania lui Pangalos. Flota și garnizoanele din provincie au aderat la mișcare. Un vas de război a plecat spre Spetse spre a executa arestarea lui Pangalos. Amiralul Conduriotis a fost invitat să revină la președinția republicei. Orașul este absolut calm.

Comunicatul lui Kondilis

Atena — Aseară s'a publicat următorul comunicat oficial: „Poporul și armata au sfârșit în unanimitate dictatura lui Pangalos. Șeful revoluției, generalul Kondilis a invitat pe amiralul Conduriotis să reia președinția republicei. Conduriotis a acceptat și va sosi astăzi la Atena. Scopul revoluției este restabilirea completă a libertăților populare, proclamarea alegerilor parlamentare și asanarea monedei naționale. Generalul Kondilis este însoțit de cele mai călduroase sentimente față de sârbi frații săi de armă, căci Kondilis cel dintâi a luptat în 1916 pentru a apăra alianța greco-sârbă. Deasemenea Kondilis nutrește sentimente cordiale față de marii aliați, alături de care a luptat în marele război.

Poporul se bucură

Imediat după sosirea președintelui Conduriotis, se va face formarea noului guvern. Generalul Kondilis se va întâlni astăzi cu conducătorii partidelor politice, cerându-le să colaboreze pentru readucerea țării la viața parlamentară normală. Fostul dictator Pangalos este urmărit de flota. Arestarea sa e iminentă. La Atena s'au operat numai două arestări: Acea a fostului ministru de război Tzerulis și a fostului subsecretar de stat Macris. Liniște perfectă

domnește în toată țara. Serviciile publice funcționează normal. Poporul sărbătorește răsturnarea tiraniei.

Revoluția s'a făcut fără vărsare de sânge

Atena — Garnizoanele din provincie au recunoscut noul regim. Revoluția condusă de Kondilis a reușit fără nici un fel de vărsare de sânge.

Pangalos va fi dat judecăței

Londra — „Daily Express” anunță din Atena, că imediat după ce va fi arestat, Pangalos va fi trimis în judecata Consiliului de Război.

Londra — „Reuter” anunță din Atena, că Pangalos a fost arestat pe bordul vasului „Pergamos”. Fostul președinte a fost imediat transportat pe bordul torpilorului „Leon” care a sosit la Keratsini.

O sporire de capital gigantică

Comitetul de direcție al Trus-tului german al aninșii va propune în adunarea generală extraordinară din Septembrie sporirea capitalului de la 646 milioane la 1.100.000.000 mărci aur. Noua emisiune va consta din 258.400.000 mărci acțiuni ordinare, 160.000.000 mărci acțiuni de preferință cu 6 la sută cu un singur vot și 35.600.000 mărci acțiuni de preferință de 3 jumătate la sută cu zece voturi. Acțiunile vechi de preferință care aveau câte 100 voturi vor fi reduse la câte zece voturi.

Cu noul capital vărsat se vor completa instalațiile pentru fabricarea nitrogenului, se vor finanța cumpărările de nitrogen ale agricultorilor și se va construi la Mersburg o mare uzină pentru experimentarea în stil mare a lichidării cărbunelui.

Din istoricul clopotelor

— Relatări speciale —

Legenda ne spune că, primul clopot a fost turnat de un anume Paulinus, la anul 394 d. Crist., la data de 13 Iulie, pentru biserica din Nola. Orașul Nola din valea Rhinului (Rajna) a devenit în scurt timp, apoi orașul, unde a înflorit meseria frumoasă de a turna clopote și aceasta din motivul că, finiturile în împrejurime sunt foarte bogate în metalul ce se recere, pentru fabricarea clopotelor.

Dela fabricarea clopotului prim, a trecut cca 200 ani, pânăcând, au început a introduce clopotele în scopul pe care'l deserveșc azi, în bisericile creștine din lumea întreagă.

Astfel papa Sabinus, la 604, a dispus ca, în bisericile catolice să se folosească clopotele, pentru chemarea credincioșilor, la serviciul divin.

Primele clopote de renume istoric, au fost, celea din turnul bisericei sf. Ștefan din Orleans. S'a întâmplat interesantul eveniment, în istoria acestei arte, de a face clopote, aceea că, pe când Klotar, regele Frâncilor, a atacat, cu oaste înspăimântătoare orașul Orleans, locuitorii înspăimântați s'au adunat cu toții în biserica mare și vestită, trăgând clopotele, ziua întreagă și rugându-se lui Dumnezeu să-i mântuiască de mânia inamicului, care era la porțile cetății. Soldații regelui Klotar, auzind sunetul dulce și nemai auzit, a clopotelor, s'au înspăimântat, și au fugit de sub zidurile cetății și astfel orașul a scăpat de cotopirea inamicului.

Pela anul 800 și în Germania, s'au folosit de clopote, în bisericile creștine, însă dela acest timp începând s'a răspândit mai mult folosirea lor și dela veacul al VIII-a devenit ca obiceiul, serbarea sfintirii clopotelor ceace a rămas până și în zilele noastre, înarticalul între celea mai frumoase și pompoase serbări bisericești.

Turnătoria de clopote și-a ajuns culmea înfloririi în secolii XV—XVI.

Sunetul dulce și armonios a clopotelor a fost plăcut de toată lumea și măestrii, emulau între ei de a produce cât mai frumoase și perfecte clopote.

În acest timp s'a inventat jocul de clopote, care consta din aceea că, adunau mai multe clopote la un loc și trăgându-le redau diferitele cântări bisericești, cari apoiu mișcau sufletele credincioșilor, ba chiar deserveau propaganda religioasă, pentru biserica creștină.

Mai târziu apoiu au combinat acest joc, prin montarea unui mecanism de ciasnornic, care apoiu pus în funcțiune, lovea clopotele, a căror sunete, frumoase reproduceau cântările bisericești.

Din secolul XIX începând, toate bisericile creștine, au introdus clopotele, cari au schimbat vechile instrumente: toaca, care chema credincioșii la biserică, sau a vesti vre-un pericol ce amenința comuna etc.

Atât despre originea clopotului. Și acum voiu încerca a descrie și felul cum se pregătesc.

Mineralul component a clopotelor, conține 22 procente zinc englez și 78 procente aramă roșie. Foarte mulți se înșeală crezând că, în compoziția clopotelor se amestecă și argint, spre ai da un sunet mai frumos și duios.

Este lucru constatat însă că, argintul la o calorie de 430 grade dispare, ca și când nici nu ar mai fi fost, ori pentru a se topi mineralul din care se compune compoziția clopotelor, este lipsă de o calorie de 1400 grade, astfel deci se documentează imposibilitatea de a amesteca argint în materia compozitoare a clopotului.

Mărimea clopotelor difere și azi, se fabrică după comanda primită atât în ce privește cantitatea, mărimea, dimensiunile, cât și su-tul, care depinde de grosimea p-arelei clopotului și notez că acest lucru este unul din cele mai grele faze, la turnarea clopotelor.

Clopotul mare din grădina Mitropoliei din București are o greutate de 3.400 kgr. și este turnat de Francisc Vaiser, în Budapesta, la anul 1888 și este tras de patru oameni.

Bazilica din Budapesta are un clopot, în greutatea de 7.835 kgr. cu un diametru de 2 m. și 40 cm.

Clopotul mare din Berna, are o greutate de 13.440 kgr.

Un clopot din Vaticanul dela Roma are 15 680 kgr.

Clopotul din Olmütz e de 20.048 kgr.

Domul Sft. Ștefan din Viena, are un clopot în greutate de 23.785 kgr.

Kiiva din Japonia are un clopot în greutate de 75.600 kgr.

În Moscova se găsește cel mai mare clopot din lume, unul din clopote turnat în anul 1819 are o greutate de 80.000 kgr., altul 201.916 kgr. cu o dimensiune de 18 m. și o înălțime de 5 metri.

În procedura turnării clopotelor, deosebit patru faze mai importante, dintre cari: facerea formei masive, aşanumite sămbure, — punerea formei clopotului, ridicarea matilei sau a forme depe sămbure și în fine, compunerea acestora și turnarea metalului.

În primul rând se pregătește sămburele clopotului, în groapa săpată în pământ, în imediata apropiere a cuptorului în care se topește compoziția. Acest sămbure se face din cărămidă și în așa fel ca, să i se lase un interior oareșcare, având și acest interior o mare importanță. Scheletul din cărămidă, se înveștește cu lut fin, până în stadiul când se apropie de forma clopotului. Forma exterioră a clopotului se face apoi cu ajutorul unei blâni tăiate, sculptate în forma p-arelei exterior a clopotului, care stând perpendicular pe forma masivă din lut, fiind învârtită, îndepărtează depe ea lutul superficial.

Astfel am primit forma internă a clopotului, adică volumul, în care apoi, fiind rămas un loc gol aminit mai sus, se face foc lent, cu cărbuni de lemn, spre a se usca sămburele.

Dacă sămburele s'a uscat (1—2 zile) va fi încăpușit cu imala făcută din cenușe cernută, însă în mod foarte fin, subțire.

Această căpușeală fiind uscată, sămburele se încăpușește cu lut fin, din care se va pune pe sămbure atâta cantitate, pe cât de gros s'a proiectat peretele clopotului de turnat. Ultima ungere cu acest lut, va fi foarte subțire și după ce s'a uscat, va fi format din nou cu ajutorul blâni perpendiculare, care-i va da forma, după cum am aminit mai sus.

În timpul când se procedează la acestea, focul din interiorul sămburelui se lasă să se stingă, ca mostra, forma ca atare să se usuce la aer și nu la căldura focului.

Astfel forma primită, va fi însă cu ceara de stup, topită, asupra căreia se lipeșc inscripțiile și deseurile, cari se găsesc pe clopote, variând.

După aceasta urmează, facerea mantiei cloptului.

Forma masivă ce o avem deja, va fi însă cu lut subțire, asupra căreia se va pune și lut gros, amestecat cu fuier de in.

Mantia nu se lipește de peretele forme cloptului, deoarece a fost, precum am văzut, încăpușită cu ciară.

După aceasta se face din nou focul lent în interiorul formei masive. În timpul când focul usucă forma, totodată și topește ceara de stup, cu care a fost sămburele încăpușit, ceara dispare și astfel între mantia și forma masivă, va rămânea un interval, în grosimea pe care o avusese ceara și astfel, mantia se poate ridica depe sămburela clopotului. Astfel nici inscripțiile, nici eventualele decoruri depe clopot, nu sunt avariate.

Nereușita turnării nu se poate corecta, decât prin noua turnare și făcând toate până acum descrise, din nou.

Istoria a păstrat întâmplarea următoare: Clopotul mare din Köln, a Kaizerului, a fost de trei ori returnat, cauzându se pagube enorme și că în timpul ce lucrau la el, toți popii erau concentrați în biserică, spre a se ruga pentru reușita turnării. Aceasta s'a întâmplat la anul 1875.

După ce s'a curățit clopotul, se montează asupra i coroana, — care la clopotele mari este din fer, la celea mai mici se face și din lemn de nuc.

După atâtea torture și munci grele ajunge apoiu în turnurile bisericilor noastre, unde, laudă Atotputernicia lui Dumnezeu, spre fala meșterului care l'a făcut și turnat.

Sextus

* Urania. Rulează senzaționalul film „Tarevna”. Reprezentațiile încep la orele: 6, 7½ și 9 și un sfert.

Judecătoria rurală Șiria

No. G. 2436/1926

Publicațiune de licitație

Pe baza deciziei judecătorei rurale Șiria No. de mai sus mișcătoarele sechestrare în favorul lui Iosif Weisz dom. în Pâncota contra urmăritului pentru suma de Lei 10330 capital, interese de 12% dela 14 Februarie 1925 și pentru spesele stabilite până în prezent se vor vinde la licitație publică în Seles la casa comună în ziua de 30 August 1926 d. a. la orele 5 și anume: 2 tauri prețuți în 35000 Lei. Licitațiunea se va ține în baza § lui 107 și 108 a legii execuționale din anul 1881.

Șiria la 9 August 1926.

Delegat judecătoresc
155 indescifrabil.

Judecătoria rurală Șiria

No. G. 2437/1926.

Publicațiune de licitație

Pe baza deciziei judecătorei rurale Șiria No. de mai sus mișcătoarele cuprinse în favoarea lui Iosif Weisz dom. în Pâncota, contra urmăritului pentru suma de Lei 5500 capital, interese de 12% dela 6 Mai 1925 și pentru spesele staverite până în prezent, se vor vinde la licitație publică în Seles la casa urmăritului în ziua de 30 August 1926 ora 4 d. a. și anume: 1 dulap cu două uși de sticlă și cu masă de marmore, 1 canape de plus și 1 dulap pentru bibliotecă toate acestea prețuite în suma de Lei 19000. Licitațiunea se va ține în baza § lui 107 și 108 a legii execuționale.

Șiria, la 9 August 1926.

Delegat judecătoresc
156 indescifrabil

Deciziune

Prefectura poliției aduce la cunoștință proprietarilor de biciclete cu No. 9580/1926. 23 August că începând cu data de 1 Septembrie până la 15 Septembrie să se prezinte cu bicicletele la biroul circulației zilnic între orele 8—14 pentru schimbarea numerelor bicicletelor, aducând cu sine și suma de 50 lei în care se cuprinde costul tablilor noi precum și costul imprimatelor care se întrebunțează la cererea de schimbare care se va face din oficiu.

Contra acelor care nu se vor prezenta până la data sus menționată se va introduce procedura penală și va fi pedepsit conform legii.

Dir. Poliției

Nr. 1490/1926.

Publicație de licitație

La ordinul Prefecturii județului Arad No. 1490/1926 se publică licitație pentru aprovizionarea petrișului, necesar pentru împetruirea șoselelor județene pe anul 1926.

Valoarea după deviz este conf. proiectului No. I. lei 945 380
" " No. II. " 947.552
" " No. III. " 825.360

Licitația se va ține la Prefectura județului Arad în ziua de 20 Septembrie 1926 ora 11 a. m.

D-nii concurenți pot lua informații pentru condiții dela Serviciul tehnic al județului Arad, în orele de serviciu.

Arad, la 17 August 1926.

Serviciul tehnic al
150 județului AradUniforme negre și albastru închis,
postavuri mai bune și mai ieftine la**EISELE**
154 STR. MEȚIANU 2.

Judecătoria rurală Radna

No. G. 1777—1926.

Publicațiune de licitație

Subsemnatul delegat judecătoresc în baza art. 102 al legii XI. din 1881 prin aceasta aduc la cunoștință publică că în urma deciziei cu Nr. G. 1777/1926 al judecătorei rurale Radna se va scoate la licitație, două dulapuri albe cu două uși, una oglindă toaletă cu masă albă, două noptiere albe, un fotel, trei scaune albe, două perdele cu agățatoare, trei scaune, trei cadre pentru flori prețuite în suma de 5.750 lei cari sunt supraurmărite la 14 Iunie 1926 în favorul Petru Lunici din Șoimuș, în contra urmăritului pentru escontentarea pretenziunii de lei 800 și accesorii.

Pentru ținerea licitației fixeze termen pe ziua de 11 Septembrie 1926 ora 4 d. m. în comuna Radna și la aceasta învit pe cumpărători cu acea că mișcătoarele se vând celuia mai mult oferent, cu plătierea în numerar, în caz de lipsă și sub prețul de estimare.

În cât mișcătoarele licitate s-au urmărit și supraurmărit și de alții și au drept de escontentare aceasta licitație se va efectui și în favorul lor.

Radna, la 19 August 1926.

Indescifrabil
158 delegat judecătoresc

No. 566—1926.

Publicațiune

Se aduce la cunoștință publică că cei ce doresc a ocupa postul de impegat la notariatul Petriș au să-și înainteze cererile Primăriei din Petriș, până la 15 Septembrie 1926.

Salariul este 2500 lei lunar. Condițiile de admisibilitate în funcțiunea aceasta sunt cele staverite în Statutul funcționarilor Publici și legea pentru Unificarea Administrativă.

Petriș, la 10 Aug. 1926.

148 Notar.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință amatorilor, că societatea „Ocrotirea orfanilor din război” va da în arendă pe timp de 5 ani, 46—47 jughere cadastrale teren arabil ce i s'a acordat din moșia „Bujac” pentru orfelinatul „Regina Maria”.

Amatorii își vor depune ofertele până în ziua de 5 Sept. a. crt. la Direcțiunea susnumitului orfelinat — str. V. Babeș No. 11-13 — și unde zilnic între orele 8—10 a. m. și 3—6 p. m. pot primi informații asupra condițiilor de arendare.

Soc. Ocrotirea orfanilor din război
Filiala Arad

Devizele și valuta

Rador, 25 August 1926.

BURSA:

Zurich:	Deschideres	Inchideres
Berlin	123.25	123.20
Amsterdam	207.55	207.60
New-York	517.60	517.75
Londra	2515.50	2515.50
Paris	1450.—	1460.—
Milano	1695.—	1697.50
Praga	1531.50	1532.50
Budapesta	7225.—	7220.—
Belgrad	912.50	—
București	247.50	—
Varșovia	58.—	—
Viena	7320.—	—

Știri și fapte

Eternii pribezi

— Din viața refugiaților ruși —

Arad, 25 August

Un reputat ziarist francez a scris decurând, în unul din marile cotidiane dela Paris, pitorești pagini despre viața acelor ciudate paseri vegnic călătoare, cari sunt refugiați Rusiei și vizionarii fără hodiță ai resurrecțiunii colosului slav.

Cuibul cel mai de seamă al eternilor pribezi se găsește la Paris, unde ei scot ziarul „Russkai Gazette”. Redacția și administrația acestui ziar, răspândit de altfel în toată lumea, sunt adevărate atracții pentru vizitatori. Redacția se găsește în Str. Royer Collard, într-o magazie strâmtă întunecoasă. Două mașini de cules, câteva casse cu literă. Lucrători cu față fină, stilizată, lovesc în claviatura mașinei, producând un sgomet surd de atelier în miniatură, sau de uzină clandestină.

În fundul magaziei d. Philippoff, redactorul-șef fost director la un mare cotidian din Kiev. Alături Egoroff, fost director la Novoje Vremja, ocupă postul de corector.

Lucrătorii: studenți și profesori. Linotipurile, masinile, literile, sânt aceleași, cari au servit și lui Lenin și lui Plechanov în refugiu.

Ele servesc cu aceeași resemnare tuturor refugiaților. Au pregătit revoluția, — astăzi lucrează contra ei. Sufletul lor este al istoriei. În variația cauzei pentru care se agită, se exprimă ritmul timpului. Oamenii se schimbă, idealurile rămân aceleași.

Directorul vorbește:

— „Am început ziarul cu 1000 franci, adunați prin subscripție. Astăzi vindem 20000 de exemplare. Avem abonați în lumea toată, până și în India.

Nu mai că n'avem o prea bună gospodărie. Zețaria în Rue Collard; rotativa în Rue Saint Jacques; ad-ția în Trevire, expediția în Rue Croissant și redacția aici alături”.

Redacția: o bodegă. Printre alți clienți ocazionali, redactorii ziarului sunt permanenți. Ei ocupă cea mai apropiată cârciumă de zețarie. La o masă, cineva scrie un foileton; e Alexandru Kuprin.

— Celebrul Kuprin, autorul romanelor lama și Duelul?

— Da, Alexandru Kuprin.

La alte mese, Bounin. Prof. Bonarski (fost ministru de finanțe) Loukache, Coulgine, Ehmelov, Gorni, Stretonov.

Se adună în bodegă, trunțaii spirituali ai Rusiei, scriitorii și savanții slavi, cunoscuți în literatura mondială, traduși în toate limbile.

Modesti, ei pregătesc, în atelierile utilizate, altădată de Lenin, Troțki, Burștev, etc., o Rusie nouă.

Apostoli, ei nu așteaptă nici compătimitate publică, nici admirația mulțimei. Se mulțumesc, stând de vorbă nopți întregi, asupra oamenilor și privilegiilor de acasă. O sticlă de alcool, un prieten și o tipografie; le ajunge. Ei degustă visurile și trăiesc într-o beție unică, zugrăvind lumi imaginare în aburii ceaialui, dincolo de ceața și nouri actualității.

Ei își trăiesc romanul, romanele, cu intensitate, transportați, absenți. Aproape fericiți: oriunde s'ar găsi și oricum. Nu mai să fie împreună mai mulți, din aceiași țară, din aceiași lume, un fragment din Rusia, fiindcă Rusia toată n'or vor stăpâni nici odată în viață, ci numai cu visurile lor, cu geniul.

Un samovar, o sticlă de cognac, o țigară, un prieten, o prietenă, un ziar, o carte și în fiecare colț din lume se întemeiază o Rusie nouă, la fel cu cea veche, admirabilă și eternă, bogată în religie, în mister, în revoluții în bunătate și asasinat.

Fie-care, la rând, clădește o lume...

O invenție românească

Iarăș o foarte importantă invenție românească. Autorul ei este un mecanic ȘTEFAN STĂNCULESCU din Ploiești, cunoscut și prin alte invenții. Mecanicul Ștefan Stănculescu, a patentat în cursul lunii trecute, la Reichspatentamt din Berlin, noua sa invenție.

E vorba de un cuplor pentru topirea metalelor (fontă, fier, bronz, platină) întrebunțând ca combustibil numai gaze de benzină, gaz metan sau alte gaze combustibile.

Folosirea acestui combustibil de către marile uzine, cari azi folosesc pentru topire numai cokul, prezintă avantajul important al economiei de combustibil de aproximativ 200 la sută, iar în ce privește industria metalurgică românească nu va tui fi nevoie de importul de cok străin.

După informațiile primite de ziare materialul topit iese curat și omogen nemai producându-se nici un fel de zgură.

Se poate topi chiar numai fontă veche, fără a mai fi nevoie a adăoga un procent de 25 la sută, cum se face de prezent.

Invenția mecanicului ȘTEFAN STĂNCULESCU înseamnă o nouă și frumoasă biruință a inteligenței românești.

Arădanii la Sovata

Sunteam informați că în ziua de 20 August M. S. Regina Maria a invitat — printre alții — la masă, în vila sa dela Sovate, pe dna și dl baron Aurel Popp, din Arad, împreună cu poeta Viora Ciordas și fiica sa, la această masă a fost un număr foarte restrâns de invitați.

În aceeași zi, sub patronajul A. S. Regale Principesa Ileana, s'a dat un ceai dansant, la care a participat un foarte mare număr de vilgiaturisti din Sovata, realizându-se frumoasa sumă de 25.000 lei.

În ziua de 21 August M. S. Regina, împreună cu A. S. Regală Principesa Ileana, a părăsit Sovata, după o ședere aci, timp de trei săptămâni. La plecare Familia Regală a fost viu aclamată, de vilgiaturisti.

Un oaspe distins: H.
A. Gibbons

La 31 August va sosi în țară, pentru o călătorie de studii, savantul profesor universitar Herbert Adams Gibbons, un apărător cu autoritate a cauzei românești, în America.

Ministerul nostru de externe a luat măsuri ca Legația României din Paris să-l primească și să-i stea la dispoziție însoțindu-l până la București.

Dela prefectura județului

Intors din concediu, d. subprefect al județului, Aug. Lazar, a reintrat în posesiunea atribuțiilor dsale.

Coloniștii macedoneni din Cadrilater

Ziarele bucureștene s'au ocupat în articole violente de starea deplorabilă a coloniștilor macedoneni din Dobrogea-Nouă.

Această campanie de presă a avut darul să atragă luarea-aminte a d-lui dr. D. Busuioiescu, secretar de Stat la ministerul Agriculturii, care a luat urgente măsuri de îndreptare.

Di dr. Busuioiescu va pleca, în cursul acestei luni, în Cadrilater pentru a inspecta modul cum se face împroprietărirea acestor coloniști.

Dsa va face tot ce-i stă în putință ca împroprietărirea macedonenilor să se facă cât mai degrabă și în așa chip ca să mulțumească pe acești harnici noui cetățeni ai României.

Generalul Moșoiu și alegerea din Bihor

D. general Moșoiu, președintele organizației liberale din Bihor, a hotărât ca partidul liberal să nu ia parte la alegerile parțiale pentru scaunul de deputat ce vor avea loc în ziua de 6 Sept. cor.

Postul ministru liberal va da un comunicat prin care va justifica motivul abținerii dela alegeri.

Acest motiv ar fi... teroarea (?) guvernamentală. Adevărul e că dl gen. Moșoiu și cei doi-trei aderenți ai d-sale sunt inexistenți (ca popularitate) în județul Bihor, unde din partea guvernului candidăzau marele prozator Mihail Sadoveanu.

O școală pentru îndrumări casnice

„Casa Națională” din comuna Breaza de sus (județul Prahova) a început construcția unei școli de fete pentru îndrumări casnice.

Târgul de mostre din Praga

Camera de Comerț și Industrie din Arad aduce la cunoștință cercurilor interesate, că Târgul al XIII-lea de mostre, din Praga, va avea loc între 29 August 5 Septembrie 1926. Legitimăni pentru acest târg se pot primi dela reprezentantul târgului de mostre din Cuij d. Venzel David Str. Memorandului No. 10.

Din jud

Crimă. În seara zilei de 22 August a. c. locuitorul Gh. Făcan, făcând chef cu doi flăcăi săi — unul de 17 și altul de ani — la inapoere spre casă, întâlnit pe drum pe flăcăul Dumitru, în etate de 18 ani, care au început să se certe, în oricare ceartă, în care unul pârți și-a bătut o parte a minelor trebuiau să sfârșesc prin bătaie, după cum s'a întâmplat. Cei trei felneani, la moment dat s'au năpustit asupra lui Ante, aplicându-i mai multe lovituri de cuțit, dintre cari foarte grave. La strigătul lui Ante s'au sărit vecinii, dându-i năvălului primele ajutoare, după o l'au trimis la spital. Anunțându-l postul de jandarmi din Glogoc, cei trei criminali au fost arestați, încheindu-li-se actele de dare, judecării.

Un dezertor încearcă să se nucidă. Locuitorul Șiclovian Ghe. ghe, originar din comuna Păușind dezertor din armată, a condamnât la închisoare pe la de un an, în care interval a re să evadeze, trecând în Ungă Crezând că nu va mai fi urmărit de nimeni dezertorul evadat, venit în comună, ferindu-se pe ii era posibil, să nu fie descoperit. Autoritățile siguranței în informate de inapoarea sa în l-au pus sub urmărire, până seara zilei de 22 August, c i-au înconjurat locuința. Șiclov vâzându-se din dou prins, s tras un glonte de revolver în pie fiind în urmă ridicat și transportat la spitalul județean din Ar Rana nu prezintă nici un fel gravitate, așa că în scurtă vreme dezertorul va fi din nou pre autorităților militare, care îl judeca din nou.

Ravagiile jocurilor de hazard la Budapesta Magnații care-și pun cap zilelor.

Budapesta (Ceps). — ultimele săptămâni mai membrii din cea mai bu societate budapesteană au prăvit prin a se sinucide, oarece n'au putut să plătească datoriile în urma jocurilor de hazard. În ultimii aproape în toate cluburile cietăților din Budapesta membri se ocupă cu jocuri de hazard iar aristocrația maghiară se ocupă de această „nobilă” distracție deja câteva zeci de ani. Sinuciderile recente au provocat Budapesta o mare valvă s'a putut afla că înainte câteva luni a luat ființă zisul „club național” în care membrii cazinoului maghiar jucas în cărți și zi noaptea. Înainte cu câteva săptămâni baronul Fr. Kornfeld a putut într-o singură seară câștiga miliarde de coroane maghiare (3 milioane lei).

Tânărul baron nu și-a putut plăti datoriile și pârți săi au trebuit să plătească această sumă colosală din condiția ca el să plece pe un timp anumit din Budapesta. Înainte cu două săptămâni s'a sinucis la Budapesta moșierul Hajos care pierdut în cărți întreaga avere și încă câteva milioane de coroane maghiare. După ceururile cazinoului național maghiar, orice datorie intervine în jocurile de d trebuie să fie plătită în mult 24 ore. Deoarece nu și putea procura banii necesari, și-a pus capăt zilei. După cum s'a aflat, ave sa a fost câștigată de pri dintele clubului contele Turius Daniel care cere fani ui Hajos, achitarea sumei. După acestea afaceri scâloase conducătorii cazinoului național maghiar s'au hotărât în sfârșit să oblige pe membrii cazinoului să iasă din club național.

DIRECȚIUNEA UZINELOR de GAZ a orașului Arad.

Se află în situația plăcută, ca să servească On. public cu gaz de calorice înaltă, cu a cărui ajutor putem ca în timpul de pace ieftin a lumina, încălzi, pregăti mâncări, a călca rufe și a ne scălda. Instalațiile necesare și montările le executăm pe rate și pe prețuri de regie.

Uzinele Comunale Secția gaz aerian:
Arad, Str. Muciu Scevola 9, 11, 13. — Telefon: 27, 25, 16.

Biroul uzinelor
din str. Eminescu No. 4, stă la dispoziția On. public în ce privește comenzile etc.

Atelierul de broderii, țesături și cusături naționale

al dnei
Cristina Săbău
Strada Gojdu Nr. 17, ARAD

Confectionează: cuverturi de pat, perdele, fețe de masă, lingerie etc. Specialități de batiste. Bogat asortiment de modele artistice pentru brodat. Imprimațiuni de modele pe pânză.

Tip: Rethy Succesor Arad.

Cenzurat: Prefectura Județului Arad